

# ODPLATA ZA SANKCIE: Pobaltské krajiny sa pripravujú na kolaps bez ruskej energie

- CZ24 News | 21. dubna 2022

**Pobaltské krajiny prijímajú naliehavé opatrenia, aby nezostali bez ropy a plynu - Lotyšsko, Litva a Estónsko už vyhlásili, že úplne odmietajú ruské energetické nosiče**

Ako sa však ukázalo, nie je to také jednoduché, v Lotyšsku už ohlásili energetickú krízu a cena elektriny vo všetkých týchto krajinách zaznamenáva nové rekordy.

Ešte v marci lotyšský prezident Egils Levits oznámil, že krajina má v úmysle nahradiť ruskú ropu (10 % spotreby) dodávkami z iných krajín. Podľa Levitsa je Lotyšsko pripravené vzdať sa aj ruského plynu. "Za našu slobodu, za našu nezávislosť musíme platiť. Urobíme to," povedal prezident.

A teraz, o necelý mesiac neskôr, lotyšská vláda vyhlasuje energetickú krízu, v dôsledku ktorej povolila používanie ropných produktov uskladnených v skladoch strategických rezerv. "Povoľuje sa uvoľňovanie bezpečnostných zásob ropných výrobkov na trh a ustanovuje sa povinnosť držiteľov zásob ropných výrobkov pripraviť ich na uvoľnenie," uviedla vláda vo vyhlásení.

## **Takáto vzácna ropa...**

Lotyšsko má v súčasnosti zásoby ropy, ktoré mu umožnia fungovať maximálne 90 dní. Vláda v tejto súvislosti udelila osobitný mandát Štátnemu centru pre energetickú krízu. Jej úlohou je koordinovať distribúciu energetických zdrojov do 31. decembra. Maloobchodníci s ropnými produktmi, ako aj poskytovatelia kritických služieb môžu požiadať Štátny stavebný úrad (BVKB) o povolenie na nákup ropných produktov z rezerv.

**I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!**

**CHCI PŘÍSPĚT**

Polícia a štátna daňová služba budú pozorne sledovať, či obsah týchto rezerv nie je vyvezený z Lotyšska a či je vydaný prísne v súlade s rozhodnutiami BVKB. Lotyšský minister hospodárstva Janis Vitenbergs uviedol, že takéto rozhodnutie vlády by poskytlo dočasné východisko v prípade akýchkoľvek nepokojov alebo narušenia trhu s palivami, pretože v súčasnej geopolitickej situácii "existujú riziká".

Na tomto mieste je potrebné spomenúť zaujímavú skutočnosť: len nedávno začali médiá informovať o tom, že sa zvýšila premávka ropných tankerov v Baltskom mori medzi Petrohradom, Ust-Lugou a ruským Ventspilsom. V marci tak do tohto lotyšského prístavu dodalo svoj náklad 25 tankerov. A

štatistiky lotyšskej štátnej daňovej služby o reexporte pohonných hmôt ukazujú, že sa dokonca zdvojnásobil a presiahol 200 miliónov eur.

Podľa uniknutých informácií sa Ventspils stal článkom rafinovanej schémy, vďaka ktorej USA, ktoré predtým vyhlásili embargo na ropu z Ruska, ju naďalej nakupujú. Skutočnosť je taká, že vo Ventspilse sa ruská ropa mieša s neruskou ropou a potom sa táto "lotyšská zmes", ktorá zdanlivo nemá nič spoločné s Ruskom, posieľa do terminálov Shell v Holandsku alebo do Spojených štátov. Predstavitelia prístavu vo Ventspilse však tieto informácie popierajú. Zástupcovia spoločnosti Shell pre lotyšskú televíziu uviedli, že od začiatku marca nenakupujú ruské výrobky na účely miešania - ani v Lotyšsku, ani nikde inde.

Na druhej strane lotyšský minister dopravy Talis Linkaits uviedol, že v takomto systéme nevidí nič nezákonné. "Všetky veľké medzinárodné spoločnosti miešajú ropu a zatiaľ to podľa môjho názoru nie je zakázané," ubezpečil Linkaits. Riaditeľ prístavu Ventspils Andris Purmalis dodal, že palivo v cisternách sa nemieša z politických dôvodov, aby sa niečo skrylo, ale aby sa zlepšila kvalita výrobu alebo aby bol lacnejší.

## Kde sa dá zohnať benzín?

Lotyšské orgány sa tiež slávnostne zriekli ruského plynu a zaviazali sa, že ho budú nakupovať od iných krajín. Čoskoro však šéf štátneho koncernu Latvijas Gaze (LG - Lotyšský plyn), bývalý premiér Aigars Kalvītis, vyhlásil, že to nie je také jednoduché. Spoločnosť LG teraz odoberá plyn zo zásobníka neďaleko Rigy a snaží sa rozhodnúť, čo ďalej. Lotyšsko podľa neho dúfa v nižšie ceny modrého paliva, ale politici "vyvolávajú na trhu paniku, ktorá len zvyšuje náklady na energiu".

Ešte v lete minulého roka spoločnosť LG čerpala plyn pre domácnosti za cenu 50 EUR za megawatthodinu. Pre potreby lotyšského priemyslu však dostupné zdroje energie nestačia a nákup plynu za súčasné ceny je príliš drahý. "Dúfam, že cena v druhej polovici roka klesne. Potom sa budú musieť skladovacie zariadenia veľmi intenzívne naplňať, aby sa hospodárstvo udržalo na konkurencieschopnej úrovni. Ak dôjde k zákazu dodávok plynu z Ruska, nebudú žiadne alternatívne dodávky a budeme musieť vyhlásiť energetickú krízu v krajine," zhrnul Kalvītis.

LG vysvetľuje, že Lotyšsko nemôže odmietnuť ruský plyn samo, je potrebné, aby zákaz súčasne vyhlásili aj susedné Fínsko a Estónsko, ktoré majú s Lotyšmi spoločnú hospodársku zónu.

"Máme pred sebou zimu, teraz v lete neexistujú alternatívne zdroje dodávok a musíme sa postarať o portfólio viac ako 350 000 veľkých zákazníkov. Spoločnosť Latvijas Gaze preto uvažuje o tom, ako nakupovať plyn, a to aj z Ruska, ak to bude povolené. S litovskými, estónskymi a fínskymi partnermi rokujeme o možnej diverzifikácii dodávok zemného plynu. S existujúcimi rezervami môžeme udržať trh v súčasnom stave do júla 2022," uviedla lotyšská štátna spoločnosť.

Estónsko, ktoré tiež odmietlo dodávky z Ruska, oznámilo vybudovanie terminálu na skvapalnený zemný plyn (LNG) v prístave Paldiski, ktorý by mohol začať fungovať už na jeseň tohto roka. Tieto plány vyvolali veľký záujem aj v Lotyšsku. Lotyši vyhlásili, že plynovú krízu vyriešia tromi spôsobmi: po prvé, zvýšením dodávok z terminálu v litovskej Klaipėde, po druhé, vybudovaním vlastného terminálu LNG v prístave Skulte a po tretie, nákupom od Estóncov v Paldiski.

Donedávna väčšina plynu (približne 90 %) prichádzala do Lotyšska z Ruska a 10 % z Klaipėdy. Tento pomer existoval, pretože Ruská federácia ponúkala oveľa nižšie ceny. Samotní Lotyši teraz odhadujú, že realizácia projektu v Skulte im potrvá najmenej dva roky. Tým sa Lotyšsko stáva kriticky závislým

od Klaipedy a Paldiski, samozrejme, v prípade, že sa Estóncom podarí získať svoj terminál už tento rok.

V dôsledku toho sa Riga rozhodla ustúpiť, hoci, ako sa hovorí, len dočasne. Minister hospodárstva Janis Vitenbergs nie bez páťosu povedal, že krajina sa pripravuje na "historické rozhodnutie" – od 1. januára 2023 prestane dovážať ruský plyn. "Prvým krokom Lotyšska je dohodnúť sa s Fínskom a Estónskom, že Lotyšsko bude môcť odoberať ďalší plyn z terminálu v Paldiski, kým si nevybuduje vlastný terminál," vysvetlil Vitenbergs.

"Obávam sa, že Lotyšsko čaká energetický a hospodársky kolaps. LNG nebude dostatok pre všetkých. A ceny budú vysoké. A to nehovoríme o objektívnych infraštruktúrnych ťažkostiach," komentoval plány Lotyšov Alexej Grivač, zástupca riaditeľa ruského Národného fondu energetickej bezpečnosti.

## **Návrat šokujúcich účtov za elektrinu**

Ceny elektrickej energie v Lotyšsku sa tiež zvýšili viac ako jeden a pol krát – o 59,7 %. Tieto údaje poskytol lotyšský prevádzkovateľ Augstsprieguma tikls. Podľa zástupcov operátora sa cena elektriny v lotyšskej obchodnej zóne doteraz zvýšila na 167,22 eura za megawatthodinu, zatiaľ čo v marci bola 104,72 eura. Táto suma je tiež o 284 % vyššia ako v marci 2021 (48,42 EUR).

Jedným z dôvodov oveľa nižších cien energií vo Fínsku je skutočnosť, že táto škandinávská krajina nielenže neprestala dovážať energiu z Ruska, ale v uplynulom roku ju dokonca zvýšila. Okrem toho bol 14. marca do fínskej siete pripojený nový, tretí blok jadrovej elektrárne Olkiluoto. Fíni teraz úspešne predávajú elektrinu do iných krajín.

V tejto situácii môžu Lotyši rozvážnejším a opatrnejším Fínom len závidieť. Len minulý týždeň sa cena elektriny v Lotyšsku zvýšila o 64 % a dosiahla 107,38 EUR za megawatthodinu (MWh).

Podobné problémy majú aj ich pobaltskí susedia. Cena sa zvýšila aj v Litve, kde dosiahla 109,33 eura za MWh, čo je o 67 % viac ako pred týždňom. V Estónsku sa cena elektriny zvýšila o 63 % na 106,65 EUR za MWh. Celkovo ceny na baltskej burze Nord Pool minulý týždeň vyskočili o 46 % – na 151,22 EUR za MWh.

Spotrebitelia v Lotyšsku sú na tom veľmi zle – plyn, voda a kúrenie zdraželi naraz. Ľudia sa práve začali spamätávať zo šoku zo zimných účtov za služby, a teraz sa všetko začalo odznova. Majiteľovi obyčajnej garsónky vo viacpodlažnom dome sa v poslednom čase zvýšil účet za služby zo 130 na 230 eur.

A to ešte nie je hranica: od 1. mája sa cena elektriny pre jednu osobu zvýši v priemere trojnásobne – v závislosti od typu tarify. "Moja cena za solidaritu (s Ukrajinou – komentár VZGLYAD) je nasledovná: od 1. mája sa cena mojej elektriny zvýši presne trikrát zo 70 eur na 210 eur len za elektrinu. Je to rozumné? Neviem. Je to spravodlivé? Určite nie", – lamentuje lotyšská blogerka Gloria Grevtsová.

Aby ľudia znížili svoje výdavky, snažia sa spaľovať menej elektriny. V posledných dňoch klesla celková spotreba elektrickej energie v Pobaltí o 6 %. V najbližšom historickom horizonte by sme mali očakávať nárast dopytu po kadidle a tradičných parafínových lampách.

Překlad: Boris Mesár, cz24.news

[ZDROJ](#)